

Valmismatkojen suosio vahvassa nousussa

Matkatoimistomyynti kääntyi selvään kasvuun vuonna 2017

Monen taantumavuoden jälkeen Suomen talous kääntyi vuoden 2017 aikana nousuun. Vaikka matkailu ei pitkän taantumana aikana ollutkaan niitä toimialoja, jotka eniten kärsivät kuluttajien ja yritysten heikosta taloustilanteesta, on tiukka talous lisännyt matkailuyritysten välistä kilpailua niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Yhteisvaikutuksena kasvavan verkkokaupan kanssa ankara kilpailu on johtanut erityisesti matkatoimistoissa henkilökunnan määrän radikaaliin vähenemiseen.

Matkailutoimialan yrityksiä ovat viime vuodet pitäneet varpaillaan myös maailmalla tapahtuvat erilaiset poliittiset levottomuudet, terrori-iskut, tautiepidemiat ja rajut luonnonilmiöt. Näiltä tapahtumilta ei valitettavasti välttytty vuoden 2017 aikanakaan. Muutokset maailman turvallisuustilanteessa ovat saattaneet osaltaan olla lisäämässä matkustajien halua turvata itsensä ja läheisensä hankkimalla matkansa matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien kautta. Tämä ilmiö on nähtävissä niin kuluttajien kuin yritysmatkustajien keskuudessa.

Nämä seikat huomioon ottaen oli varsin hyvin ennustettavissa, että matkatoimistoalan myynti kääntyi vuonna 2017 vahvaan kasvuun. Suomen matkatoimistoalan liiton (SMAL) keräämien, pääosin liiton jäsenyrityksiltä saatujen ennakkotietojen mukaan matkatoimistoalan kokonaisynti ilman alan sisäistä kertautuvaa myyntiä oli vuonna 2017 noin 1 972 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 vastaava luku oli 1 890 miljoonaa euroa eli kasvua edellisvuoteen oli 4,3 prosenttia. Niin liikematkamynti, sarjatuotantoon perustuva vapaa-ajanmatkojen myynti kuin ns. muu matkatoimistomynti olivat selvällä kasvukäyrällä. Selvintä kasvu oli vapaa-ajan valmismatkojen myynnissä.

Yrityksille ja yhteisöille tapahtuvan liikematkamyynnin sekä tapahtuma-, kokous- ja ryhmämyynnin arvo oli 655,3 miljoonaa euroa, missä oli kasvua noin 1,6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Markkinan kasvun haasteena on pitkään ollut matkailupalveluiden keskihinnan jatkuva lasku matkavarausten määrän pysytelyä jokseenkin vakiona tai hienoisessa nousujohteessa. Talouden vahvistumisen myötä on kuitenkin jo näkyvissä se, että matkailupalveluiden keskihinnan lasku on pysähtymässä. Talouden piristymisestä on hyvä merkki ollut myös kokous- ja tapahtuma- sekä ryhmämyynnin kasvu.

Vapaa-ajanmatkojen osalta paljon keskustelua alan sisälle vuonna 2017 herätti EU:n pakettimatkadirektiiviin pohjautuva uusi matkapakettilainsäädäntö, jonka kansallinen valmistelu saatiin päätökseen joulukuussa. Arviona on, että heinäkuussa 2018 voimaan tuleva lainsäädäntö lisää merkittävästi vakuuden vaativien matkapakettien ja yhdistettyjen matkapalvelujen määrää niin Suomessa kuin muuallakin EU:ssa. Valmismatkat ovat muuttaneet aikojen saatossa muotoaan ja perinteisten matkapakettien ohella myydään entistä enemmän erillisistä matkailupalveluista räätälöityjä kokonaisuuksia internetin kautta joko matkatoimistojen tai matkailupalvelujen tuottajien sivuilta. Osa näistä matkoista on jo nykyisellään ollut valmismatkalainsäädännön alaisia valmismatkoja, osa ei. Uuden lainsäädännön odotetaan tasoittavan kilpailua eri toimijoiden kesken ja lisäävän kuluttajien suojaa.

Lentäen tehtyjä valmismatkoja koskeva tilastointimme perustuu suurelta osin etukäteen suunniteltuun matkanjärjestäjien sarjatuotantoon, jossa näkyy entistä selkeämmin se, että kaikki toimijat eivät kykene erittelemään valmismatkamyyntiään yhtiön kokonaisymyynnistä. Valmismatkamyynnin kokonaisvolyymien kannalta onkin oleellista tietää, että näiden matkapakettien myynti on sisällytetty myöhemmin mainittavaan muuhun matkatoimistomyyntiin.

Vuonna 2017 luku oli valmismatkatilastoinnissa mukana olevien matkanjärjestäjien osalta noin 783 400 matkaa. Tämä oli 7,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Tässä tilastoinnissa mukana olevien matkanjärjestäjien liikevaihto oli puolestaan 723,3 miljoonaa euroa, jossa oli nousua edellisvuoteen verrattuna peräti 10 prosenttia.

Matkailu on yksi verkkokaupan suurimmista tuoteryhmistä. Lentäen tehdyistä valmismatkoista myytiin vuonna 2017 internetin kautta 75,0 prosenttia. Online-kaupan osuus pysytteli edellisvuoden tasolla, sillä vuonna 2016 vastaava luku oli 74,9 prosenttia. Liikematkojen online-myyntien osuus euromääräisestä myynnistä laskettuna oli 56,2 prosenttia, mikä oli yli 11 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016.

Muun matkatoimistomyynnin arvosta tai jakaumasta ei ole käytettävissä täsmällistä tietoa. SMAL on kuitenkin kerännyt jäsenistöltään laajasti ennakkotietoja, joiden mukaan muu matkatoimistomyynti olisi hiukan kasvanut edellisvuodesta. Euromääräiseltä arvoltaan muu matkatoimistomyynti oli vuonna 2017 noin 593,3 miljoonaa euroa. Kasvua vuoteen 2016 oli yhden prosentin verran. Bussi- ja/tai laivapakettien sekä erityisteemojen ympärille rakennettujen matkapakettien ohella tämä luku sisältää huomattavan määrän erillisinä ostettuja matkailupalveluita. Muuhun matkatoimistomyyntiin on sisällytetty myös ns. incoming-matkamyynti eli suomalaisten matkatoimistojen koostamat, Suomessa tai sen lähialueilla toteutettavat matkat, jotka on myyty suoraan tai toisen matkanjärjestäjän kautta ulkomaalaisille matkailijoille.

Matkatoimistojen myymät kansainväliset ja kotimaan reittilennot

Matkatoimistoissa myytyjen kotimaan ja kansainvälisten IATA-lentolippujen bruttoarvo (sisältäen verot ja veronkaltaiset maksut mukaan lukien polttoainelisämaksut) oli vuonna 2017 noin 1 233 miljoonaa euroa. Kasvua vuoteen 2017 oli tässä hurjat 13,9 prosenttia. Lippujen määrä oli 3 789 920, mikä oli 5,8 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. IATA-lentolipun kumuloitunut keskihinta oli noin 325 euroa. Monta vuotta kestänyt keskihinnan lasku kääntyi 7,6 prosentin kasvuun.

Luottokorttimyyntien osuus (sisältäen yritysten matkatilit) kotimaan ja kansainvälisten IATA-lippujen myynnissä oli niukasti yli puolet. Monen kasvuvuoden jälkeen luottokorttimyyntien osuus kokonaisymyynnistä laski ollen 50,1 prosenttia. Vuonna 2016 vastaava luku oli 52,7 prosenttia.

Lisätietoja:

Toimitusjohtaja Heli Mäki-Fränsti, Suomen matkatoimistoalan liitto ry, puh. 040 575 1303